

Nya rön vid diagnostik och behandling av binjuretumörer

■ Binjuretumörer diagnostiseras numera allt oftare med hjälp av DT/MR. Säkare metoder för att kunna skilja mellan benigna och maligna binjuretumörer är önskvärda.

Binjurebarkscancer har en historisk 5-årsöverlevnad på ca 30 procent. Operation är förstahandsbehandling, men vid recidiv/avancerad sjukdom saknas etablerat behandlingskoncept. Trettio patienter, opererade på Sahlgrenska Universitetssjukhuset sedan 1971, behandlades enligt en behandlingsstrategi bestående av aktiva och upprepade operationer, adjuvant monitorerad mitotantbehandling samt analys av steroidprofil i urinen för att upptäcka tumörrecidiv. Vid uppföljning hade 5-årsöverlevnad med denna behandlingsstrategi ökat till 64 procent. En inventering av världslitteraturen, visade överlevnads-vinst vid kombinationen av viss kemoterapi medel och mitotan vid avancerade binjurebarkscancer.

Feokromocytom (feo) kan orsaka svår hypertoni och vara livshotande. I sällsynta fall kan feo bli malignt. Långtidsprognosen efter framgångsrik operation är inte så väl studerad. En uppföljning av 121 patienter visade att hypertoni botades hos hälften. En större risk att drabbas av andra tumörsjukdomar noterades. I en utvidgad serie studerades dödsrisk och dödsorsaker. Vi fann en större risk att dö i annan tumörsjukdom än att dö i kardiovaskulära sjukdomar. Den ökade tumörförekomsten kan vara genetiskt betingad. Patienter med feo skall därför följas upp livslångt.

För att finna en diagnostisk och prognostisk histopatologisk markör hos binjuretumörer studerades ett stort antal binjuretumörer med hjälp av immuncytokemi riktad mot cellyteproteiner. Vi fann ett ökat uttryck hos båda binjurebark- och märgtumörer. Ett av dessa (N-Cadherin) påvisades i högre grad hos maligna feo, men var lägre i binjurebarkscancer och kan vara nedreglerat i binjurebarkscancer. Celldelningsindex (Ki-67) var högre i binjurebarkscancer. Dessa två markörer kan användas vid diagnos och prognosbedömning av binjurebarkscancer.

Amir Khorram-Manesh

amir.khorram-manesh@surgey.gu.se

Avhandling. Amir Khorram-Manesh. Diagnostic and therapeutic aspects on adrenocortical carcinoma and pheochromocytoma. Göteborgs universitet; 2004.

Stereoskopisk bild ökar precisionen vid robotassisterad laparoskopi

■ De robotassisterade system som för närvarande finns på marknaden saknar helt haptisk feedback (kraftåterkoppling). För att i viss mån kompensera för denna brist har systemen försetts med stereoskopisk vision. Syftet med denna studie var att undersöka betydelsen av stereoskopiskt seende vid procedurer med ökande svårighetsgrad.

Man använde sig av ett robotsystem utrustat med tre robotarmar, en för kamera och två för operationsinstrument.

Åtta kirurger med stor erfarenhet från laparoskopi, men utan vana vid robotassisterad kirurgi, deltog som försökspersoner. Samtliga operatörer testades i fem standardiserade och tidigare validerade laparoskopiboxövningar med stigande svårighetsgrad.

Övningarna genomfördes dels i standardmonoskopi med hjälp av ett rakt 10 mm laparoskop och dels med stereoskopisk bild. För att uppnå stereoskopisk bild, och därmed djupseende, krävs att bilden från två linser projiceras separat och exklusivt till höger respektive vänster öga. I denna serie användes ett 12 mm endoskop innehållande två 5 mm laparoskop separerade med 6 mm. Bilden projicerades polariserat vertikalt respektive

horisontellt på en högupplösande bildskärm. Operatören utrustades med polariserande glasögon. Bilden från respektive laparoskop projicerades på så vis till höger respektive vänster öga.

Prestationsnivån förstärktes signifikant av stereoskopiskt seende i denna studie, och ju svårare övningen var, desto större var effekten. Dessutom var inlärningskurvan flackare vid stereoskopiskt seende, vilket indikerar en mer intuitiv och användarvänlig teknologi.

Konklusion. Styrkan i denna studie ligger i utformningen. Man valde att studera en isolerad parameter i en homogen grupp av erfarna laparoskopister. Resultatet pekar mot en signifikant effekt av stereoskopiskt seende, vilket i framtiden skulle kunna bli standard även vid traditionell laparoskopi. Det skulle vara intressant att se hur detta påverkar inlärningskurvan för laparoskopiska noviser.

Gunnar Ahlberg

gunnar.ahlberg@kus.se

Jourdan IC, et al. Stereoscopic vision provides a significant advantage for precision robotic laparoscopy. *Br J Surg.* 2004;91(7):879-85.

Proaktiv handläggning av för tidigt födda ökar överlevnad utan ökad risk för skador

■ Vården av för tidigt födda barn har utvecklats starkt under de gångna årtiondena. Den allt mer sofistikerade vården väcker kontroversiella frågor rörande etik, värdeekonomi och medicinsk rätt. Handläggningen av för tidig födelse i norra Sverige kännetecknas av en proaktiv strategi, medan en mer selektiv policy tillämpas i landets södra del. Syftet med den aktuella studien var att undersöka om det fanns några regionala skillnader avseende vårdrutiner, överlevnad och sjuklighet bland extremt för tidigt födda barn under det första levnadsåret.

Nationella registerdata från perioden 1985–1999 analyserades. Studien inkluderade 3 602 barn som var födda i graviditetsveckorna 22–27. För barn som var födda vid 26–27 veckor fanns inga avgörande skillnader mellan norr och söder. För de mest underburna barnen, födda vid 22–25 veckor, var skillnaderna påtagliga.

I norr var fler barn födda vid universitetssjukhus, kejsarsnitt var vanligare och barnens vitalitet efter födelsen var bättre. Det var färre barn i norr som dog

under det första levnadsdygnet och fler barn som överlevde till 1 års ålder. Incidensen av levande födda vid vecka 22–25 var också högre i norr efter 1990.

Förekomsten av komplikationer till följd av prematuriteten var inte större i norr – snarare tvärtom. Färre barn hade ögonkomplikationer, medan förekomsten av lungsjukdom och hjärnblödning var lika. I norr var andelen barn utan någon av dessa komplikationer signifikant högre, vilket är särskilt gynnsamt för en god långsiktig prognos.

Den proaktiva handläggningen vid uttalad prematuritet anvisar således en strategi som ger fler överlevande barn utan att öka risken för komplikationer. Vid analys av trend över tid kunde man konstatera att förhållningssättet i söder alltmer liknar det som praktiseras i norr.

Stellan Håkansson

stellan.hakansson@vll.se

Håkansson S, et al. Proactive management promotes outcome in extremely preterm infants: a population-based comparison of two perinatal management strategies. *Pediatrics.* 2004;114(1):58-64.